

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 17 май 2021 г.
(OR. en)

8693/21

EDUC 162
JEUN 48
SOC 261
EMPL 194

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
№ предх. док.:	7985/21
Относно:	Заклучения на Съвета относно равнопоставеността и приобщаването в образованието и обучението с цел насърчаване на успеха в образованието за всички

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета относно равнопоставеността и приобщаването в образованието и обучението с цел насърчаване на успеха в образованието за всички, одобрени от Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на заседанието му от 17 – 18 май 2021 г.

Заклучения на Съвета относно

**равнопоставеността и приобщаването в образованието и обучението с цел насърчаване
на успеха в образованието за всички**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

В КОНТЕКСТА НА

1. Европейския стълб на социалните права, обявен съвместно от Европейския парламент, Съвета и Комисията на социалната среща на върха в Гьотеборг през 2017 г., и по-специално неговия първи, трети и единадесети принцип.
2. Резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.), която определя като свой първи стратегически приоритет подобряването на качеството, равнопоставеността, приобщаването и успеха за всички в образованието и обучението.

КАТО ПРИПОМНЯ политическия контекст, изложен в приложението.

В СВЕТЛИНАТА НА

3. Констатациите от Обзора на образованието и обучението за 2020 г., които сочат, наред с другото, че:

- а) нивото на участие в образованието и грижите в ранна детска възраст от 4-годишна възраст е високо, съвсем малко под целта на стратегическата рамка „Образование и обучение 2020“, благодарение на постоянните усилия на държавите членки, но неравномерният достъп и качество продължават да бъдат предизвикателство;
- б) през 2019 г. процентът на преждевременно напусналите системата на образованието и обучението е 10,2%, почти постигайки целта на „Образование и обучение 2020“. За хората с увреждания обаче процентът е 20,3%, а родените в чужбина ученици са по-склонни да напуснат преждевременно системата на образованието в сравнение с родените в страната си връстници (съответно 22,2% спрямо 8,9%). Повече млади мъже, отколкото млади жени напускат преждевременно училище (съответно 11,9% спрямо 8,4%), като тази разлика остава като цяло постоянна през последното десетилетие;
- в) резултатите от проучването на PISA от 2018 г. показват, че ЕС не е постигнал целта си по „Образование и обучение 2020“ за намаляване на изоставането по отношение на основните умения до по-малко от 15%. Всъщност в ЕС като цяло изоставането в областта на природните науки и четенето се е увеличило и е останало стабилно по математика през последното десетилетие (22,5% по четене, 22,9% по математика и 22,3% в областта на природните науки за ЕС-27). Значителните разлики между половите по отношение на ниските резултати продължават да се наблюдават само по отношение на четенето – с по-висок дял на учениците с ниски резултати сред момчетата. Освен това резултатите подчертават значението на училищната среда за благосъстоянието и представянето на учениците;

- г) целта на „Образование и обучение 2020“ за дял на завършилите висше образование от 40% е постигната от ЕС и повечето държави членки. Въпреки това в ЕС продължават да съществуват различия между половете, а учениците с по-малко възможности имат по-ниски очаквания за завършване на висше образование (43,4%), отколкото техните връстници (82,3%).
- д) напредъкът в увеличаването на участието в ученето сред възрастните е бавен през последното десетилетие, а участието в държавите членки продължава да бъде много неравномерно. През 2019 г. нивото на участие на възрастните в ученето е 10,8% в ЕС-27, което представлява слабо увеличение спрямо 7,8% през 2010 г., и все още е далеч от целта от 15%.
- е) социално-икономическият произход продължава да бъде най-важният определящ фактор за образователните резултати в ЕС, като възпира значителен дял от младите хора да придобият адекватно ниво на основни умения и възпрепятства възходящата социална мобилност.

4. Проучването на Общността относно използването на ИКТ (информационни и комуникационни технологии) в домакинствата и от отделни лица показва, че през 2019 г. една пета от младите хора (на възраст между 16 и 24 години) в ЕС все още не са разполагали с основни цифрови умения.
5. Докладът на мрежата „Евридика“ от 2020 г. на тема „Равнопоставеност в училищното образование в Европа: структури, политики и резултати на учениците“, който определя политиките и структурите, свързани с по-високите равнища на равнопоставеност в представянето на учениците, и показва, че равнопоставеността в училищата, както по отношение на приобщаването, така и по отношение на справедливостта, варира значително в Европа.
6. Пандемията от COVID-19, която, заедно с масовото преминаване към цифрово преподаване и учене, оказва значителен натиск върху системите за образование и обучение в целия ЕС и най-вероятно ще окаже въздействие върху напредъка към постигането на няколко от целите и показателите на равнище ЕС в областта на образованието и обучението.

СЧИТА, ЧЕ

7. В контекста на новата стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.) и предвид нейната основна политическа цел за изграждане на европейско пространство за образование, е време да се направи преглед на постигнатия до момента напредък в подобряването на равнопоставеността и приобщаването в образованието и обучението, за да се насърчи успехът в образованието за всички и да се даде нов тласък на сътрудничеството на равнище ЕС и на националната работа в тази област.

8. Въпреки че въпросите за равнопоставеността, приобщаващото образование и успеха в образованието и обучението са разглеждани от Съвета, те все още не са разгледани като едно цяло и като взаимосвързани и взаимозависими точки, които могат да спомогнат за определяне на способността на системите за образование и обучение да предоставят истински социално приобщаващо и съгласувано, справедливо и успешно висококачествено образование и обучение за всички, включително ученето през целия живот.
9. По-специално, вследствие на световната пандемия от COVID-19, която засегна всички системи за образование и обучение, включително образованието и грижите в ранна детска възраст, в редица дебати, проведени от 2020 г. насам, министрите на образованието от ЕС подчертаха значението на подобряването на равнопоставеността и приобщаването в образованието и обучението, за да се гарантира, че никой няма да бъде изоставен.
10. Европейските системи за образование и обучение следва да се възползват от факта, че приобщаването е един от основните приоритети в политиките, програмите и инструментите на ЕС за финансиране, като например: новата програма „Еразъм+“, в която се предвиждат специални мерки за приобщаване; Европейския социален фонд плюс, който подкрепя насърчаването на равен достъп до висококачествено образование и обучение на всички равнища, по-специално за групите в неравностойно положение; и Механизма на ЕС за възстановяване и устойчивост, който следва да бъде напълно мобилизиран за преодоляване на неравенствата в образованието, които бяха изострени от настоящата криза.
11. Потенциалът на образованието и обучението за насърчаване на приобщаването е широко признат в съвместно обявения Европейски стълб на социалните права, както и в наскоро приетия от Комисията план за действие¹, в който се подчертава, че образованието и обучението са от съществено значение за отключване на нови възможности за всички.

¹ COM(2021) 102 final.

ОТЧИТА, ЧЕ:

12. Равнопоставеността по отношение на достъпа, приобщаването и успеха за всички в областта на образованието и обучението е основен принцип на образованието и обучението, но постигането на тази цел продължава да бъде предизвикателство за системите за образование и обучение в ЕС, като разликите между държавите членки и в самите тях са значителни.
13. Образованието и обучението играят важна роля за намаляване на неравенствата, по-специално свързаните със социално-икономическия статус, мигрантския произход, расовия или етническия произход², пола, сексуалната ориентация, уврежданията, и има доказателства, че най-добре функциониращите системи за образование и обучение са тези, които поставят акцент върху равнопоставеността и приобщаването.
14. Сътрудничеството между институциите в областта на формалното и неформалното образование и обучение оказва особено положително въздействие върху социалното приобщаване, както стана ясно по време на пандемията от COVID-19.
15. Тъй като многообразието и различията продължават да нарастват в съвременното общество, политиката в областта на образованието и обучението играе основна роля за предотвратяване на дискриминацията и насърчаване на приобщаването, интеграцията и зачитането на многообразието в Европейския съюз. Поради това системите за образование и обучение трябва да бъдат разработени с оглед на целта да се гарантира, че всички групи и лица имат ефективен равен достъп до качествени възможности за обучение и имат възможност успешно да завършат своя курс на образование или обучение.
16. Трябва да продължат усилията, за да се гарантира, че повече учащи могат успешно да завършат гимназиалния етап на средното образование и обучение (или равностойно на него) и да продължат да следват по-нататъшно образование и обучение или висше образование, което ще им позволи да развият ценни знания, умения и компетентности за цял живот и да реализират пълния си потенциал.

² Направено е позоваване на Директива 2000/43/ЕО на Съвета от 29 юни 2000 г. относно прилагане на принципа на равно третиране на лица без разлика на расата или етническия произход.

17. През последните години националните и регионалните системи за образование и обучение успяха да подобрят своите резултати чрез осигуряване на по-добра равнопоставеност по отношение на достъпа и приобщаването, което може да подпомогне успеха в образованието, но все още са необходими допълнителни усилия, действия и мерки, за да се подобрят едновременно равнопоставеността, приобщаването и успехът в образованието. Това включва необходимостта от предоставяне на по-достъпно и висококачествено професионално ориентиране през целия живот на всички равнища и за всички видове образование и обучение³.
18. Новата програма „Еразъм+“ вече разполага с укрепени средства за по-добро насърчаване на социалното приобщаване и равнопоставеността и по-успешно достигане до хората със специални потребности и/или по-малко възможности, включително чрез повишаване на достъпността на дейностите за мобилност за по-широк кръг учащи, учители, обучители, специалисти по подготовка на учители и други кадри.

ИЗТЪКВА, ЧЕ:

19. Всички лица, на всеки етап от живота си, следва да имат възможност да развият широк набор от ключови компетентности⁴, за да успяват в света, както в професионален, така и в личен план, и да се справят с настоящите и бъдещите промени в обществото и икономиката, включително в рамките на екологичния и цифровия преход. Това се отнася както за социалната справедливост, така и за конкурентоспособността на ЕС.
20. Образованието и обучението играят жизненоважна роля, когато става въпрос за изграждането на бъдещето на Европа и за гражданите, които да се радват на лична реализация и благосъстояние, да бъдат подготвени да се адаптират и работят на променящия се пазар на труда и да се ангажират с активно и отговорно гражданско участие.

³ В съответствие с Резолюцията на Съвета от 21 ноември 2008 г. „По-успешно включване на професионалното ориентиране в стратегиите за учене през целия живот“.

⁴ Препоръка на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот (ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1).

21. Пандемията от COVID-19 подчерта още по-ясно необходимостта от справяне с трайните структурни предизвикателства извън непосредствените последици от пандемията, включително по отношение на благосъстоянието и психичното здраве на учениците и преподавателите. Настоящата ситуация засили необходимостта да се гарантира приобщаващо висококачествено образование и обучение, включително образование и грижи в ранна детска възраст, и то да бъде налично и достъпно за всички учащи, независимо от техния пол, специфичния им социално-икономически, етнически, религиозен или културен произход, специфичните образователни потребности или други лични обстоятелства.
22. Равните възможности за всички при достъпа до образование и обучение са от решаващо значение, но не са достатъчни: особено внимание трябва да се обърне на междусекторния характер на въпросите, т.е. учащите, които са изправени пред допълнителни или припокриващи се предизвикателства, като например лицата със специални образователни потребности или хората с увреждания, преминаващите през трудни лични обстоятелства, намиращите се в неравностойно социално-икономическо положение, от мигрантски произход и от малцинства, лицата от икономически по-слабо развитите райони, от изолирани, островни или отдалечени райони, като например най-отдалечените региони на ЕС. Следвайки същата логика, трябва да се вземат предвид нуждите на учащите с особено големи заложи, за да им се окаже подкрепа и да им се помогне да реализират пълния си потенциал.
23. Подобряването на равнопоставеността и приобщаването в образованието и обучението изисква също така развиване на чувствителност към аспектите на пола в процесите на преподаване и учене и в институциите за образование и обучение, и наред с това противопоставяне и премахване на свързаните с пола стереотипи и предубеждения и предотвратяване на дискриминацията, основана на пола или сексуалната ориентация.

24. Системите за образование и обучение следва да отговарят на разнообразните индивидуални потребности, способности и капацитет на всички учащи и да предлагат възможности за учене на всички, включително връзки с неформална и информална среда, като например сътрудничество с центрове за образование за възрастни, институции или центрове за младежка работа и културни институции, наред с другото.
25. Необходими са още усилия, за да се предоставят на всички учащи социални, емоционални, граждански и межкултурни компетентности, необходими за утвърждаване, укрепване и насърчаване на демократичните ценности на ЕС, основните права, равните възможности, социалното приобщаване и недискриминацията, както и за насърчаване на съзнателното и активно гражданство. За тази цел гражданското образование може да играе ключова роля, като гарантира, че всички учащи разбират и зачитат всички форми на многообразие, като по този начин се развива толерантност, демократични нагласи, критично мислене и придобиване на межкултурни и активни граждански компетентности.
26. Участието в образованието и грижите в ранна детска възраст предоставя важна основа за бъдещия личен, образователен и професионален успех, което е особено важно за децата в неравностойно или уязвимо положение. Все още съществува необходимост от повишаване на качеството, приобщаващия характер, физическата и финансовата достъпност на системите за образование и грижи в ранна детска възраст, за да се гарантират ефективни равни възможности за участие на всички деца в образованието и грижите в ранна детска възраст⁵.

⁵ В съответствие с Препоръката на Съвета от 22 май 2019 г. за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст.

27. Преждевременното напускане на системата на образование и обучение и неуспехът в академичната сфера намаляват социално-икономическите възможности за младите хора, по-специално за лицата, изложени на риск, и за тези, които са най-уязвими по отношение на изключването. Трябва да продължат усилията, за да се гарантират действително приобщаващи системи, в които всички учащи получават висококачествено образование, а благосъстоянието им и психичното им здраве се насърчават и защитават. Това, съчетано с мерки за превенция и подкрепа, основани на индивидуалните потребности на учащите и подобро качествено професионално ориентиране през целия живот, е от решаващо значение за намаляване на дела на преждеременно напускащите системата на образованието и обучението и за насочване на учащите към успешно завършване на гимназиалния етап на средното образование (или равностойно на него) и преминаване към продължаващо професионално образование и обучение или висше образование.
28. От съществено значение е да се насърчават по-големите постижения в образованието и да се подкрепя плавният преход към пазара на труда, включително чрез насърчаване чрез професионално ориентиране през целия живот, учене през целия живот и учене за възрастни, а когато е необходимо, в рамките на процесите на повишаване на квалификацията и преквалификацията, непрекъснато лично, академично и професионално развитие и активно гражданско участие.
29. Делът на учениците с по-ниски резултати все още е твърде висок и в цяла Европа учащите в неравностойно положение, от райони с неблагоприятни икономически условия или от изолирани, островни или отдалечени райони, като най-отдалечените региони на ЕС, са свръхпредставени сред учениците с по-ниски резултати и преждеременно напускащите училище. Поради това все още е необходимо да се определят мерки на политиката в областта на образованието и обучението, които да могат по-добре да стимулират успеха в образованието за всички учащи, включително иновативни педагогически подходи.

30. Професионалното образование и обучение, включително чиракуването и други форми на учене в процеса на работа, допринасят за равнопоставеността, като гарантират, че професионалните програми са с високо качество, приобщаващи и достъпни за всички, включително за уязвимите групи⁶.
31. По същия начин ученето за възрастни предоставя гъвкави възможности на всички, включително на уязвимите групи, за достъп до учене и предлага втори шанс или алтернативен път към уменията и квалификациите.
32. Сътрудничеството и навременният обмен на информация между институциите за образование и обучение, младежката работа и социалния сектор ще дадат възможност за ранно откриване на учащите, изложени на риск от преждевременно напускане, и ще осигурят по-подходящи мерки за подкрепа на уязвимите млади хора, като например незаетите с работа, учене или обучение (NEET), включително чрез засилената гаранция за младежта.
33. Висшето образование има потенциала да насърчава равнопоставеността и приобщаването чрез улесняване и подпомагане на учениците в плавния преход от гимназиален етап на средното образование към висше образование, чрез подпомагане на достъпа до висококачествено и приобщаващо образование за всички видове учащи и чрез насърчаване на участието на по-слабо представените групи, включително нетрадиционните учащи се. То може също така допълнително да ангажира възрастните, да насърчава повишаването на квалификацията и преквалификацията и да играе роля в ученето през целия живот чрез гъвкави алтернативи на цялостните програми, като проучва концепцията и използването на европейски подход към микроквалификациите.
34. Работата, извършена в рамките на процеса от Болоня, е от значение за по-нататъшното развитие на социалното измерение във висшето образование.

⁶ В съответствие с Препоръката на Съвета от 24 ноември 2020 г. относно професионалното образование и обучение за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост.

35. Цифровите технологии играят важна роля за адаптирането и персонализирането на учебната среда, цифровите педагогически методи, инструменти и задачи към различните учаци. Те могат да бъдат стимул за едно истинско приобщаване, при условие че успоредно с това се работи по проблемите, свързани с цифровото разделение — по отношение на цифровата инфраструктура, свързаността и достъпа до цифрови устройства, оборудване, ресурси и цифрови умения, както и тяхната достъпност за хората с увреждания. Освен това, въпреки че цифровите технологии направиха възможно дистанционното образование по време на пандемията от COVID-19, тази ситуация открои основните различия по отношение на достъпа до цифрови устройства, свързаността и други форми на цифрово разделение, като например цифровите компетентности на учащите, преподавателите и лицата, полагащи грижи, и наличието на подкрепа за последните.
36. Етичното, отговорно и приобщаващо използване на нововъзникващите технологии, например изкуствения интелект, също биха могли да допринесат за преодоляване на цифровото разделение и за насърчаване на по-приобщаващо преподаване и учене.
37. Нарастващият достъп до виртуална учебна среда предоставя много нови възможности. Въпреки това все по-честият и все по-голям достъп до виртуална учебна среда и нейното използване също така излагат учащите на по-голям риск от кибертормоз, други форми на онлайн тормоз или от това да станат обект на дезинформация, по-специално чрез социалните мрежи. Трябва да се положат усилия, за да се гарантира, че учащите се са образовани и преподавателите са обучени в областта на онлайн безопасността и са наясно с потенциалните рискове, свързани с определени платформи или онлайн инструменти, с цел действително насърчаване на безопасна виртуална учебна среда. Успоредно с това институциите за образование и обучение следва да разполагат с ясни насоки и процедури, за да бъдат решени тези проблеми.

38. Учителите, обучителите, специалистите в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст и други педагогически кадри, както и ръководителите на институциите за образование и обучение и съветниците по професионално ориентиране на всички равнища са от съществено значение за подпомагане на равнопоставеността, приобщаването и успеха в образованието и обучението за всички. За да могат да изпълняват тази функция, те трябва да са високо компетентни и да притежават уменията, компетентностите и основните знания, необходими за разбиране и преодоляване на неравностойното положение в образованието и за преподаване и образование във все по-многообразна, многоезична и мултикултурна среда.
39. Първоначалната подготовка, въвеждащото обучение и непрекъснатото професионално развитие на учителите, обучителите и други преподаватели следва да бъдат съобразени със съответните национални и регионални стандарти, по целесъобразност, и с процесите на развитие на институциите за образование и обучение. Това е от съществено значение за установяването на нови подходи за по-добро реагиране на новите и изпълнени с предизвикателства реалности, като например свързаните с цифровия и екологичния преход. Трябва да се положат усилия за подпомагане на учителите, обучителите, ръководителите на институциите за образование и обучение и съветниците по професионално ориентиране по отношение на повишаването на равнопоставеността, качеството на преподаването и професионалното ориентиране през целия живот. Освен това трябва да се положат усилия за привличане на най-добрите кандидати за професията и за справяне с недостига на учители, когато е необходимо, чрез по-добри и по-гъвкави стратегии за наемане на работа. Същевременно, това ще допринесе за повишаване на качеството и приобщаващия характер на институциите за образование и обучение, като по този начин ще се подобри управлението на системите за образование и обучение.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ, В СЪОТВЕТСТВИЕ С НАЦИОНАЛНИТЕ УСЛОВИЯ И ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

40. Да прилагат мерки на образователната политика и, когато е целесъобразно, да провеждат реформи в системите за образование и обучение, като разглеждат целия спектър на образованието и обучението и като следват цялостен институционален подход, за да се увеличат равните възможности и приобщаването и да се насърчи успехът в образованието на всички равнища и за всички видове образование и обучение, по-специално чрез:
- а) отчитане на нарастващото многообразие на учащите и подобряване на достъпа до висококачествено и приобщаващо образование и обучение за всички учащи, включително от групи в неравностойно положение и уязвими групи, например учащите, изложени на риск от бедност и социално изключване и учащите със специфични образователни потребности, лицата с увреждания, лицата с по-ниска квалификация/с по-малко умения, лицата с мигрантски произход, лицата от малцинства и учащите с по-малко възможности поради географското им положение, пол и/или неравностойното им социално-икономическо положение;
 - б) насърчаване на всеобхватни стратегии за успех в образованието на национално и регионално равнище, основани на силно междусекторно сътрудничество на всички равнища, с цел да се стимулира успешното завършване на гимназиалния етап на средното образование и обучение (или равностоеен на него) и да се намали преждевременното напускане на системата на образование и обучение и слабите резултати, включително чрез подкрепа за цялостен институционален подход и мултидисциплинарно сътрудничество в рамките на училищата и около тях, с цялостна приобщаваща визия за образованието и обучението, насочена към учащите, насърчаване на ранното установяване на признаци на незаинтересованост, укрепване на индивидуализираните насоки и рамки за подкрепа за учащите, изложени на риск, и насърчаване и подпомагане на участието на родителите, лицата, полагащи грижи, семействата и общностите;

- в) предприемане на действия, с които да се гарантира, че всички учащи постигат базово ниво за подготовка по основните умения, включително цифровите умения, със специален акцент върху групите, изложени на риск от незадоволителни резултати и преждевременно напускане на системата на образование и обучение, включително набелязване на ефективни реформи на политиката, за да се подпомогне по-доброто усвояване на основни умения, по-конкретно по отношение на учебната програма и/или оценяването и професионалното ориентиране през целия живот, както и капацитетът на институциите и персонала да показват новаторство и да развиват подходи и среда за учене, съсредоточени върху учениците;
- г) полагане на усилия, за да се гарантира, че всички учащи, включително тези с особено големи заложи, получават адекватна подкрепа и интелектуални стимули съобразно своите умения и способности, като същевременно им се осигурява защита на физическото, емоционалното и психологическото им благосъстояние;
- д) поддържане на институциите за образование и обучение като безопасна среда без насилие, расизъм, тормоз, кибертормоз, сексуален тормоз, сексизъм, вредна реч, дезинформация, невярна информация и всички форми на дискриминация;
- е) стимулиране на безопасна, гостоприемна и подкрепяща учебна среда, включително онлайн, в която всички учащи могат да израстват и да се развиват като личности и членове на общността и да се чувстват уважавани, ценени и признати по отношение на своите специфични таланти и потребности, като същевременно се създават подходящи високи очаквания за всички учащи и се полагат грижи за тяхното лично благосъстояние;
- ж) гарантиране, че вътрешните и външните процеси за осигуряване на качеството в институциите за образование и обучение вземат предвид въпросите за равнопоставеността по отношение на достъпа, приобщаването и успеха в образованието за всички учащи;

- з) разглеждане на възможностите, в съответствие с националните и регионалните условия, за прилагането на ефективни политики за професионално ориентиране през целия живот, предоставяне на професионално ориентиране и възможности за развитие на професионални умения на всички равнища и за всички видове образование и обучение, включително с цел подпомагане на преходите на гражданите в професионалното им развитие през целия живот;
- и) насърчаване на многоезичието в институциите за образование и обучение чрез оценяване и мобилизиране на езиковия произход на учащите, като по този начин се повишава усвояването на езика на обучението и се подкрепя придобиването на допълнителни езикови компетентности;
- й) гарантиране на достъпност по отношение на възможностите за учене и приобщаваща среда и предоставяне на индивидуализирани мерки за подкрепа в учебната среда, които увеличават в максимална степен академичното и социалното развитие на лицата с увреждания, за да се улесни тяхното образование⁷;
- к) полагане на усилия за предотвратяване на психологическите затруднения сред учащите и за подпомагане на учащите с психологически затруднения, включително чрез достъп до професионална подкрепа, ако е необходимо.
41. Да насърчават широк диалог, сътрудничество и новаторски подходи между публичните органи, институциите за образование и обучение и основните заинтересовани страни, като например местните общности, местните и регионалните администрации, родителите и лицата, полагащи грижи, разширеното семейство, участниците в областта на младежта, социалните и културните посредници, доброволците, социалните партньори, работодателите и гражданското общество, за да се гарантира създаването на стратегии за приобщаващо образование и обучение, които насърчават равнопоставеността и приобщаването и отговарят на нуждите на общността като цяло.

⁷ В съответствие с Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и Стратегията за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г.

42. Да насърчават предоставянето на възможности за учене на всички учащи, за да участват в гъвкави модели на образование и обучение през целия живот, включително чрез валидиране на предишно учене, включително в неформални и информални условия и в рамките на гъвкави подходи, включително чрез проучване на концепцията и използването на европейски подход към микроквалификациите, като същевременно не се подкопава основният принцип на пълен курс на обучение в първоначалното образование и обучение.
43. Да насърчават и улесняват достъпа до висококачествено образование и грижи в ранна детска възраст за всички деца, независимо от тяхното индивидуално, семейно или социално положение, и да продължат да прилагат Европейската рамка за качество за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст, включително чрез продължаване на инвестициите в тази област, за да се осигури достъп за повече деца и да се повишат стандартите за качество.
44. Да предлагат възможности за втори шанс, включително гъвкави начини за повишаване на квалификацията и за преквалификация, на възрастните, които са напуснали първоначалното образование и обучение без квалификация или с ниска квалификация.
45. Да проучват възможностите за разработване и подобряване на националните системи за събиране на данни, за мониторинг и оценка, разбити по пол и други съответни параметри, които биха позволили на държавите членки да оценят въздействието на отделните инициативи на политиката, като по този начин помогнат да се оцени напредъкът в насърчаването на равнопоставеността, приобщаването и успеха в системите за образование и обучение.
46. Да продължат да използват Европейската агенция за специални потребности и приобщаващо образование, когато е целесъобразно, за да въвеждат, наблюдават, документират и разпространяват успешни приобщаващи подходи в системите за образование и обучение.

47. Да използват пълноценно европейските инструменти за сътрудничество за институциите за образование и обучение като платформата eTwinning, портала за училищно образование и EPALe (Електронна платформа за учене на възрастни в Европа), за да засилят сътрудничеството и обмена на информация, най-добрите практики и ресурсите по отношение на насърчаването на равнопоставеността, приобщаването и образователния успех в институциите за образование и обучение.
48. Да увеличават наличността, достъпа, достъпността и качеството на цифровото оборудване и инфраструктура, свързаността, отворените и цифровите образователни ресурси и педагогическите методи на всички равнища на образованието и обучението с целенасочена подкрепа за гарантиране на ефективен достъп за учащите в неравностойно положение и учащите с увреждания от всички възрасти, като същевременно се обърне внимание и на необходимостта от развиване на основни и задълбочени цифрови умения и компетентности на всички равнища и за всички видове образование и обучение, за да се използва пълноценно потенциалът на цифровото образование за изграждане на по-приобщаваща и стимулираща успеха среда на преподаване и учене.
49. Да гарантират, че учителите, обучителите, специалистите в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст, педагогическият персонал и другите преподаватели, както и ръководителите на институциите за образование и обучение на всички равнища получават цялата подкрепа, от която се нуждаят, включително първоначалната подготовка, въвеждащото обучение и непрекъснатото професионално развитие, които са необходими за разбирането и справянето с неравностойните условия в сферата на образованието и преодоляването на личните предубеждения и предразсъдъци, за насърчаването на действително приобщаване и успех, за справянето с многообразието, за насърчаването на подходяща мотивация за учене и за постигането на висококачествени учебни резултати по отношение на нееднородна целева група, в сътрудничество с други заинтересовани страни. Това включва подкрепа за развиването на основни и задълбочени цифрови компетентности и иновативни педагогически методи и развиването на социални и емоционални умения, като същевременно се насърчава благосъстоянието и психичното здраве на преподавателите.
50. Да търсят решение на проблема с недостига на учители, когато е налице, по-специално в образованието, насочено към специалните потребности, и в мултикултурна и многоезична среда.

51. Да продължат да изпълняват ангажиментите, поети в рамките на Парижката декларация от 2015 г., а именно чрез гражданско образование, с цел насърчаване на активното гражданско участие и стимулиране на толерантността и демократичните нагласи, межкултурните компетентности, цифровата и медийната грамотност и критичното мислене.
52. Да използват пълноценно, в съответствие с националните или регионалните нужди, всички налични регионални, национални и европейски механизми и програми за финансиране, като например „Еразъм+“, Европейския социален фонд плюс, заедно с други европейски структурни и инвестиционни фондове, InvestEU и новите възможности по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост, за стимулиране на устойчивите инвестиции в равнопоставено и приобщаващо образование и обучение, така че да се насърчи образователният успех за всички.

ПРИКАНВА ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА, В СЪОТВЕТСТВИЕ С ТЕХНИТЕ ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ И ПРИ НАДЛЕЖНО ЗАЧИТАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

53. Да използват в максимална степен възможностите, които предлага новата стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.), чрез отворения метод на координация, за да насърчават обмена на добри практики и новаторски подходи за постигане на по-равнопоставено и приобщаващо образование и обучение, което насърчава успеха, а именно чрез укрепване на взаимното и партньорското учене и, когато е необходимо, извършване на научни изследвания и проучвания с цел насърчаване на създаването на политики, основани на факти, и разработване и разпространение на успешни политически практики по отношение на равнопоставеността, приобщаването и успеха за всички в областта на образованието и обучението.

ПРИКАНВА КОМИСИЯТА, В СЪОТВЕТСТВИЕ С ДОГОВОРИТЕ И ПРИ ПЪЛНО
ЗАЧИТАНЕ НА ПРИНЦИПА НА СУБСИДИАРНОСТ:

54. Да работи заедно с държавите членки по инициативите, обявени от Комисията в контекста на Европейската програма за умения, европейското пространство за образование, в плана за действие в областта на цифровото образование за периода 2021—2027 г., които ще подобрят равнопоставеността, приобщаването и успеха в образованието и обучението, както и Стратегията за правата на детето, Стратегията за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г. и плана за действие относно прилагането на Европейския стълб на социалните права, включително гаранцията за децата.
55. Да работи по инициатива, насочена към съвместно разработване, заедно с държавите членки, на насоки на политиката за намаляване на слабите резултати и увеличаване на дела на завършилите гимназиален етап на средното образование и обучение (или равностоеен на него), допринасящи за повишаване на нивата на компетентност, разграничаване на образователната степен от социално-икономическия произход и предотвратяване на младежката безработица.
56. Да осъществи стратегическия диалог с държавите членки, като се съсредоточи върху разработването на високоефективна цифрова екосистема, както и върху подобряването на цифровите умения и компетентности за цифровата трансформация на образованието и обучението.
57. Да очертае насоки на политиката за държавите членки относно онлайн и дистанционното обучение в основното и средното образование, за да се повиши приобщаващият характер и гъвкавостта на училищното образование и да се подобри развиването на общи компетентности на всички учащи.
58. Да подкрепя сътрудничеството между съответните организации на заинтересованите страни на европейско, национално и регионално равнище и органите на държавите членки, отговарящи за образованието и обучението, така че те да могат съвместно да предоставят принос към препоръките на политиката относно иновативни и мултидисциплинарни подходи за преподаване и учене на основни умения.

59. Да засили сътрудничеството в областта на равнопоставеността по отношение на достъпа, приобщаването и успеха за всички в образованието и обучението със съответните европейски институции и агенции, като например Европейската агенция за специални потребности и приобщаващо образование, както и със съответните международни организации като Съвета на Европа, ОИСР, Организацията на обединените нации и ЮНЕСКО, в партньорство с държавите членки.
60. Да работи по предложения, основани на и използващи експертното становище на Постоянната група по показателите и критериите, за възможни показатели или цели на равнище ЕС в областта на равнопоставеността и приобщаването.
61. Да проучва възможностите за разработване и подобряване на събирането на данни на европейско равнище, по-специално в рамките на Евростат, с цел да се улесни оценката на инициативите и мерките на политиката, които насърчават равнопоставеността, приобщаването и успеха в системите за образование и обучение в целия ЕС, като същевременно се избягва допълнителната тежест за държавите членки.
62. Да използва експертната група за качествени инвестиции в образованието и обучението, в тясно сътрудничество с държавите членки, за да проучи как ефикасните и ефективни инвестиции в компетентностите на хората и в инфраструктурата биха могли да спомогнат за насърчаване на равнопоставеността и приобщаването в образованието и обучението.
63. Да свика експертна група, която да разработи предложения за стратегии за създаване на подкрепяща учебна среда за групите, изложени на риск от незадоволителни резултати, и за подкрепа на благосъстоянието в училище.
64. Да свика експертна група, която да се съсредоточи върху насърчаването на цифровата грамотност и борбата с дезинформацията, което е от решаващо значение за създаването на безопасна, предоставяща възможности и приобщаваща дейност онлайн за всички.

ПОЛИТИЧЕСКИ КОНТЕКСТ

1. Заключение на Съвета относно стратегическа рамка за европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) (12 май 2009 г.)
2. Препоръка на Съвета относно политики за намаляване на преждевременното напускане на училище (28 юни 2011 г.)
3. Резолюция на Съвета относно обновената европейска програма за учене за възрастни (20 декември 2011 г.)
4. Препоръка на Съвета относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене (20 декември 2012 г.)
5. Декларация относно популяризирането чрез образование на гражданските и общите ценности – свобода, толерантност и недискриминация (Париж, 17 март 2015 г.)
6. Съвместен доклад за 2015 г. на Съвета и на Комисията относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“) — Нови приоритети на европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението (23 и 24 ноември 2015 г.)
7. Заключение на Съвета относно намаляване на преждевременното напускане на училище и насърчаване на успеваемостта в училище (15 декември 2015 г.)
8. Препоръка на Съвета относно повишаване на уменията: Нови възможности за възрастните (19 декември 2016 г.).

9. Заключение на Съвета и на представителите на правителствата на държавите членки, заседаващи в рамките на Съвета, относно приобщаване в условията на многообразие с цел постигане на висококачествено образование за всички (17 февруари 2017 г.)
10. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Училищно развитие и върхови постижения в областта на преподаването за по-добър старт в живота“ (30 май 2017 г.)
11. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Укрепване на европейската идентичност чрез образование и култура: приносът на Европейската комисия към срещата на лидерите в Гьотеборг“ (17 ноември 2017 г.)
12. Препоръка на Съвета относно утвърждаването на общите ценности, приобщаващото образование и европейското измерение на преподаването (22 май 2018 г.)
13. Заключение на Съвета „Към визия за европейско образователно пространство“ (22 май 2018 г.)
14. Препоръка на Съвета относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина (26 ноември 2018 г.)
15. Препоръка на Съвета относно всеобхватен подход към преподаването и изучаването на езици (22 май 2019 г.)
16. Препоръка на Съвета за висококачествени системи за образование и грижи в ранна детска възраст (22 май 2019 г.)

17. Резолюция на Съвета относно по-нататъшното развитие на европейското пространство за образование в подкрепа на ориентирани към бъдещето системи за образование и обучение (8 ноември 2019 г.)
18. Закljučения на Съвета относно европейските учители и обучители за бъдещето (9 юни 2020 г.)
19. Закljučения на Съвета относно мерките за противодействие на кризата, предизвикана от COVID-19 в областта на образованието и обучението (16 юни 2020 г.)
20. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Европейска програма за умения за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост“ (1 юли 2020 г.).
21. Съюз на равенство: План за действие на ЕС за борба с расизма за периода 2020—2025 г. (18 септември 2020 г.)
22. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно постигането на европейското пространство за образование до 2025 г. (30 септември 2020 г.)
23. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „План за действие в областта на цифровото образование за 2021—2027 г. — Приспособяване на образованието и обучението към цифровата ера“ (30 септември 2020 г.)
24. Препоръка на Съвета относно професионалното образование и обучение (ПОО) за постигане на устойчива конкурентоспособност, социална справедливост и издръжливост (24 ноември 2020 г.)
25. Закljučения на Съвета относно цифровото образование в европейските общества на знанието (24 ноември 2020 г.)

26. Декларация от Оснабрюк относно професионалното образование и обучение като фактор за възстановяване и справедлив преход към цифрова и екологична икономика (30 ноември 2020 г.)
 27. Резолюция на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021—2030 г.) (18 февруари 2021 г.)
 28. Стратегия за правата на хората с увреждания за периода 2021—2030 г. (3 март 2021 г.)
 29. Стратегия на ЕС за правата на детето (24 март 2021 г.)
-